

Lesi Zoltán

Az új Viennafair

VIENNAFAIR. The New Contemporary

📍 Bécs

📅 2012. szeptember 20-23.

Az új kortársat új szemüveggel, mondhatnánk a *Viennafair* mottója alapján,¹ de mint odabent kiderül, ez inkább a keletre irányuló terjeszkedésből adódó új piacra, (számunkra talán kevésbé ismert) művészekre és galériákra utal. Metternich régi szöfordulata szerint a Balkán, vagyis a kelet kapuja Bécs keleti kapujánál kezdődik. Persze a *Viennafair* eddig is Közép- és Kelet-Európára fókuszált, és az új tulajdonos, SZERGEJ SZKATERSIKOV (Oroszország), valamint a kurátorok, VITA ZAMAN (Litvánia) és CHRISTINA STEINBRECHER (Kazahsztán) is erre a kelet-nyugat közti cserére alapozzák a vásárt. Utóbbi szerint bár az osztrák galériák kezdetben elég szkeptikusan álltak a tulajdonos- és szemléletváltáshoz, azonban ahogy szerveződött a vásár, látva az eredményeket, sikerült őket megnyugtatni. A galeristák által egységesen dicsért előrelépés volt az is, hogy igényesebbek lettek a standok

¹ <http://www.viennafair.at/>

KHANLAR GASIMOV
Rózsavíz projekt installációja, 2012, Gazelli Art House, London

és nagyobb, használhatóbb tereket kaptak, mint tavaly. Szintén újdonság, hogy művészek, múzeumvezetők, gyűjtők és teoretikusok tartottak minden délután nyílt előadásokat a *VIENNA Quintet*-ről, valamint a török és az orosz művészeti szcénáról, így is segítve a gyűjtőket és az érdeklődőket az eligazodásban. A hype-hoz hozzátartozott az is, hogy a vásár előtti napokban az utcákat a két kurátorhölgy képeivel plakátolták tele.

A kiállító 122 galéria 26 ország között oszlik meg, s ebből 47 a közép-, kelet- és délkelet-európai régiókból érkezett. Magyarországot hat galéria képviselte: acb, Deák Erika, INDA, Kisterem, Molnár Ani és a Viltin. Magyar művészek néhány osztrák galériánál is szerepeltek, ilyen volt például az artmark, a Knoll Galerie és a Thoman. A keleti és nyugati galériák aránya megegyezik a tavalyival, viszont sok nyugati galéria is kelet-európai művészeket állított ki. A külföldi galériáknál azonban több volt a nehezebben értékesíthető concept-art jellegű munka és az installáció, mint az osztrákoknál, akik szívesebben állítottak ki festményeket és szobrokat. A *VIENNA Quintet* névre keresztelt kiállítás és beszélgetéssorozat öt posztszovjet ország

(Azerbajdzsán, Belorusszia, Grúzia, Kazahsztán és Ukrajna) néhány fontos kortárs alkotóját mutatta be, hogy segítse integrálódásukat az európai mainstream kultúrába, illetve a közvetlen kapcsolatfelvételt a nyugati gyűjtőkkel. Európában valószínűleg újdonságnak számít egy ilyen típusú színes kiállítás, és ehhez a *Viennafair* ideális helyszínnek bizonyult. De finoman szólva is bátorlannak tűnt ez a kezdet, hiszen a *VIENNA Quintet*-ben szereplő műalkotásokról nem szerepelt fotó a vásári kiadványban, a kiállított művek mellett nem állt galerista, és persze nem is lehetett őket megvásárolni. Christina Steinbrecher az ezzel kapcsolatban feltett kérdésre azt válaszolta, hogy ez inkább egy kísérlet és személyes ismerkedés ezen országok művészeivel, galériáival és gyűjtőivel.

KHANLAR GASIMOV, akinek szerencsés módon a londoni galériáját (Gazelli Art House)² is meghívták, volt talán a *VIENNA Quintet* legizgalmasabb alkotója. Gasimov művészi koncepcióját és szürreálisnak ható munkáit többnyire szülőhazája, Azerbajdzsán költészete inspirálja. A *88 órás versmondás vászonra* című performanszában például költők olvasták fel verseiket egy sötét előhívószobában a kezeletlen vászon és fotópapír előtt. Metaforikusan értelmezve, a versek által beengedett fény segítségével jön létre a kép, mintegy bemutatva a művészeti tárgyak filozófiai megközelítésének egy speciális esetét. Gasimov a vásznakat és a fotópapírokat ezután egy folyamatosan átalakulásban/oxidációban lévő anyagra, rézre feszítette. A művész a *VIENNA Quintet* programjának részeként személyesen mutatta be az egyik legújabb munkáját, aminek főszereplője néhány palack rózsavíz. Koncepciója a török-iráni tanmesék hőségének azon történetén alapul, amelyben Naszreddin Hodzsa megoldja két veszekedő fivér problémáját: eldönti, kié is legyen a megörökölt birtok. Naszreddin a földre hajtja a fejét, hogy maga a vita tárgya adjon választ, majd azt mondja nekik, hogy a föld nem a tiétek, hanem ti vagytok a földé. A fivérek ezek után, Naszreddint bölcsességet követve és terjesztve, a földön termesztett rózsákból kinyert rózsavizet ingyen osztogatták minden arra járónak. A projekt célja néhány rózsavizes palack kövése az azeri falvak és hegyek között, bemutatni miként vándorolnak kézzől kézre.

2 <http://www.gazelliartthouse.com/>

SOCIÉTÉ RÉALISTE

Európa, 2008-2009, digitális nyomat dibond-ra feszítve © Société Réaliste, acb Galéria, Budapest

Oroszországot idén nyolc galéria képviselte. Amint azt egy ottani galerista (pop/off/art) elbeszélésből megtudtam, Oroszországban meglehetősen kevés galéria működik, a műtárgyak árai pedig megdöbbentően magasak. Tény, hogy míg a *Viennafair*-en a kiállított műtárgyak átlagos ára 3000 euró körül mozgott, addig az orosz galériákban másfél, kétszer ennyiért lehetett vásárolni. Ennek egyik fő oka az orosz társadalom a nyugatitól, de még itthonitól is eltérő struktúrájában keresendő: szinte egyáltalán nem létezik középosztály, így a művészek fokozatos felfuttatása is sokkal nehezebb. Egy másik jellemző vonás, hogy a politikai vezetők még mindig beleszólnak az ország reputációjának védelmébe ürügyén abba, hogy mit vihetnek ki a galériák külföldi vásárookra.

Az orosz galériák mindazonáltal kiemelkedő forgalommal zártak, ami egyszerre volt köszönhető az új arculatnak, a meghívott orosz gyűjtőknek és az általuk bemutatott műveknek. A vásár egyik legfontosabb fiatal orosz képzőművésze, a Kandinszkij-díjas³ POLINA KANIS (Galleria Glance)⁴ volt, aki *Tojások* (2010) című videóban egy magas épület tetején állva próbál tojásokat elkapni a szoknyájával, majd egy kosárba megmenteni. TAISIYA KOROTKOVA (Triumph Gallery)

3 <http://www.kandinsky-prize.ru/en>

4 <http://www.galleriaglance.com/> Polina Kanis videója látható volt Budapesten is a Knoll Galéria *Russian Renaissance 2.0* című kiállításán (2012. június 14 – július 28.)

születést tematizáló, fotorealista álcázott festményei megidéznek Rembrandt *Tulp doktor anatómiáját* (1632) és ugyanakkor érezni valami-féle rejtett szakralitást is bennük.

A Thaddeus Ropac galéria nagyméretű standja mellett nem lehetett csak úgy elsétálni: ILYA és EMILIA KABAKOV klasszikus orosz témák kollázsa alapján készült festményei és ERWIN WURM bronzötvetekből készült dülöngélő házromjai minden tekintet magukhoz vonzottak, nem csak a fotósokat. VITALY PUSHNITSKY napjaink egyik leghíresebb orosz művésze. Művei több orosz galériánál szerepeltek, új tondói például a pop/off/art galériánál. Pushnitsky újabb alkotásából jelenleg is láthatunk Budapesten egy válogatást⁵ a Deák Erika Galériában, amely viszont Bécsbe ALEXANDER TINEI, MOIZER ZSUZSANNA és SZŰCS ATTILA festményeit hozta el.

A VIENNA *Quintet*hez hasonló speciális projekt volt a *DIALOG* is, amely prominens isztambuli galériák, az intézményi keretek és a művészi kezdeményezések bemutatására vállalkozott. A török állam 2008 óta, mióta az Európai Unió csatlakozási próbálkozások alábbhagytak, alig investál a kortárs művészetekbe, így inkább magángyűjteményekből nyílnak múzeumok.

A *Viennafair*-en egyébként az *Iisztambuli Biennale* anyagából láttuk válogatást.

A vásár egyik legemlékezetesebb műtárgya INCI EVINER videóinstallációja (mozgófestménye) volt.⁶ A *Megszegett kiáltványokat* (2011) három képernyőn látjuk, a képek alcímei: emigránsok, agresszió és tüntetés. Inci Eviner emberek és állatok mozdulatait vette föl és vágta össze animált gif-szerűen. Az ábrázolás módja tragikomikus, hiszen az egyik oldalon Európai Unió zászlós maszkban fejen álló alakokat látunk, a másikon oldalon pedig lobog a tűz és a jogaikért harcolnak. A fekete háttér, a burlesz-k hatás és a töredékesség a *Dogville* című film (r.: Lars von Trier, 2003) világát idézi. A *Megszegett kiáltványok* a párizsi 2006-os antiszemita elleni tüntetésre emlékezik, amit az váltott ki, hogy egy muszlim csoport elrabolt, majd megölt egy marokkói zsidó fiatalembert.

A *Viennafair*-en kiállított műtárgyakra nagyon jellemző volt a közéleti, politikai tematika.

A térkép mint motívum többször is megjelenik a vásár műtárgyai között, a legmarkánsabbban azonban a SOCIÉTÉ RÉALISTE (acb Galéria) műveiben. Láthattunk a magyar-francia párostól néhány képet a kritikus országhatár-szakaszokat betűtípusként ábrázoló *Limes New Roman* (2009-2012) sorozatból, és szintén kiállították az összes európai országot a legnagyobb kiterjedésében, de mégis a kontinensen ábrázoló *Greater Europe* (2008-2009) című munkájukat is.

NEMES CSABA
Szabadságharcos, 2012, 100 x 100 cm © Knoll Galéria, Budapest, Bécs

A SociÉTÉ Réaliste művei különösen megnyerték a vásár kurátorainak tetszését, akik személyes tárlatvezetésük során külön is felhívták a látogatók figyelmét GRÓF FERENC és JEAN-BAPTISTE NAUDY munkáira. Egy a nevét el nem áruló török művész *Extrastruggle* (NoN Gallery, Isztambul) című projektje⁷ keretében láthatunk egy hasonló témájú munkát. Az *Égei-tengeri köztársaság* (2012) című képen Törökország Égei-tengeri régióját független országgént ábrázolja. Jelezve, hogy Törökországban nem csak a kurdok, az azeriek és az örmények képeznek kisebbséget, hanem már maguk a kemalisták⁸ is azzá váltak: bár ebben a régióban többségben vannak, de egyúttal el is szeparálódtak az ország többi részétől. Az *Égei-tengeri köztársaságot* egy a vidékre jellemző növény – a murvafürt – virágszirmai rajzolják ki.

Nemcsak Tony Cragg rozsdabevonatos acél szobrai vonták magukra a figyelmet a Knoll Galériánál, de NEMES CSABA fekete-fehérbe öltözött *Szabadságharcosa* (2012) is, aki is a városi-kulisszák között, talán valamelyik pesti kerületben sétált éppen az utca egyik oldaláról a másikra. A Molnári Ani Galériánál aztán újra felbukkan a téma más technikákkal JAKATICS-SZABÓ VERONIKA versképregényein, de már sokkal erőteljesebb hangon. Az ő 2006-os budapesti tüntetésekről készült munkáját, amely szerencsés módon vevőre is talált a vásár utolsó napján, láthattuk a vásár ideje alatt megjelent osztrák FAQ magazin lapjain is.

A Knoll Galéria számára egyébként rendkívül sikeres volt az idei *Viennafair*. Minden művésztől adtak el műtárgyat, így például IVAN GORSHKOV minden kiállított szobrát eladták. Deák Erika galériája és a Kisterem is tudott egy-két képet eladni, a Ljubljana P74 galériánál pedig SZOMBATHY BÁLINT fotóira és kollázsaira is akadt vevő. A többi galériától is pozitív visszajelzéseket kaptam az eladásokkal és a szervezéssel kapcsolatban, de a kiállított anyag is frissebbnek hatott.

Ne bánjuk tehát az oroszokat, tényleg megújult a *Viennafair*.

⁷ <http://galerion.com/extramucadele>

⁸ A kemalizmus (más néven: hat nyíl) egy ideológiai vezérelv, amely Mustafa Kemal Atatürkötől, a modern török állam megteremtőjétől, származik hat irányelvet takar: a republikanizmust, a szekularizmust, a nacionalizmust, a populárizmust, a reformizmust és az államközpontúságot. Bár a legutóbbi török kormányok eltávolodtak a kemalizmustól, az mégis 1937-től máig az alkotmány része.

⁵ Vitaly Pushnitsky: *Point of View*. Deák Erika Galéria, Budapest, 2012. szeptember 27 – november 17.

⁶ <http://www.incieviner.net/>

PATRON

2012. december 14-21.

KARÁCSONYI VÁSÁR AZ FKSE TAGJAINAK MŰTÁRGYAIBÓL
STÚDIÓ GALÉRIA

Budapest 1077, Rottenbiller u. 35. / studio.c3.hu

2012. november 17 – 2013. január 5.

FRIDVALSZKI MARK (H/D), PAVLA SCERANKOVÁ (SK/CZ), MARKO TADIĆ (CRO)

DOVIN

DOVIN GALÉRIA • 1052 Budapest, Galamb utca 6. • www.dovin.hu

<p>The Ph Factor / Photography and Fine Art in the Second Half of the 20th Century</p> <p>● MORAVSKÁ GALERIE V BRNĚ www.moravska-galerie.cz BRNO 2012. 12. 07 – 2013. 03. 03.</p>
<p>Dánia</p> <p>A Human Echo</p> <p>● AROS AARHUS KUNSTMUSEUM www.aros.dk ÁRHUS 2012. 08. 31 – 12. 30.</p>
<p>INDIA: ART NOW</p> <p>● ARKEN MUSEUM OF MODERN ART www.arken.dk ISHØJ 2012. 08. 18 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Self-portrait</p> <p>● LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST www.louisiana.dk HUMLEBÆK 2012. 09. 14 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Észtország</p> <p>IRWIN. Construction of the Context</p> <p>● KUMU www.ekm.ee TALINN 2012. 09. 28 – 2013. 01. 28.</p>
<p>Finnország</p> <p>Toby Ziegler <i>Alienated Objects</i></p> <p>● KIASMA www.kiasma.fi HELSINKI 2012. 09. 28 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Reality Bites</p> <p>● KIASMA www.kiasma.fi HELSINKI 2012. 11. 02 – 2013. 03. 10.</p>
<p>Franciaország</p> <p>Buren, Merz, Rautalt <i>L'œuvre et ses archives.</i></p> <p>● CAPC MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN DE BORDEAUX www.capc-bordeaux.fr CHÂTEAU-GONTIER 2012. 02. 09 – 12. 09.</p>
<p>About Menocchio we know many things</p> <p>● BÉTONSALON www.betonsalon.net PÁRIZS 2012. 09. 26 – 12. 22.</p>
<p>Ci-Contre</p> <p>● FONDATION HENRI CARTIER-BRESSON www.henricartierbresson.org PÁRIZS 2012. 09. 12 – 12. 23.</p>
<p>Adel Abdessemed <i>I am Innocent</i></p> <p>Marcel Duchamp Prize 2011: Mircea Cantor</p> <p>● CENTRE POMPIDOU www.centrepompidou.fr PÁRIZS 2012. 10. 03 – 2013. 01. 07.</p>
<p>Photography in France 1950–2000</p> <p>● LA MAISON EUROPÉENNE DE LA PHOTOGRAPHIE www.mep-fr.org PÁRIZS 2012. 11. 14 – 2013. 01. 13.</p>

<p>Manuel Álvarez Bravo <i>A Photographer on the Watch (1902–2002)</i></p> <p>Muntadas <i>Entre / Between</i></p> <p>Filipa César <i>Luta ca caba inda (The struggle is not over yet)</i></p> <p>● JEU DE PAUME www.jeudepaume.org PÁRIZS 2012. 10. 16 – 2013. 01. 20.</p>
<p>Charles Fréger <i>Seconde Peau / Portraits photographiques et uniformes</i></p> <p>● LE POINT DU JOUR www.lepointdujour.eu CHERBOURG-OCTEVILLE 2012. 09. 23 – 2013. 02. 23.</p>
<p>Yue Minjun <i>L'ombre du fou rire</i></p> <p>● FONDATION CARTIER www.fondation.cartier.com PÁRIZS 2012. 11. 14 – 2013. 03. 17.</p>
<p>Mirages d'Orient, grenades et figures de barbarie / Chassé-croisé en Méditerranée</p> <p>● COLLECTION LAMBERT www.collectionlambert.com AVIGNON 2012. 12. 09 – 2013. 04. 28.</p>
<p>Hollandia</p> <p>Ian The <i>Dark Clouds</i></p> <p>● ROTTERDAM KONSTHAL www.kunsthall.nl ROTTERDAM 2012. 09. 01 – 12. 09.</p>
<p>VIEWPONT / A closer look at showing</p> <p>● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY www.huismarseille.nl AMSZTERDAM 2012. 09. 14 – 12. 09.</p>
<p>Dutch Masters in the 21st century</p> <p>● ROTTERDAM KONSTHAL www.kunsthall.nl ROTTERDAM 2012. 05. 18 – 12. 31.</p>
<p>Lewis Hine</p> <p>● NEDERLANDS FOTOMUSEUM www.nederlandsfotomuseum.nl ROTTERDAM 2012. 09. 15 – 2013. 01. 06.</p>
<p>Diane Arbus</p> <p>● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM AMSTERDAM www.foam.nl AMSZTERDAM 2012. 10. 26 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Anish Kapoor</p> <p>● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST www.depont.nl TILBURG 2012. 10. 13 – 2013. 01. 27.</p>
<p>Viviane Sassen <i>In and Out of Fashion</i></p> <p>● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY www.huismarseille.nl AMSZTERDAM 2012. 12. 15 – 2013. 03. 17.</p>

<p>Zarina Bhimji</p> <p>● DE APPEL ARTS CENTRE www.deappel.nl AMSZTERDAM 2012. 11. 17 – 2013. 03. 30.</p>
<p>Lissitzky – Kabakov <i>Utopia and Reality</i></p> <p>● VAN ABBEMUSEUM www.vanabbemuseum.nl EINDHOVEN 2012. 12. 01 – 2013. 04. 28.</p>
<p>Horvátország</p> <p>Dan Perjovschi <i>News from the Island</i></p> <p>● REYKJAVIK ART MUSEUM www.artmuseum.is REYKJAVIK 2012. 09. 15 – 2013. 01. 06.</p>
<p>Írország</p> <p>Alice Maher <i>Becoming</i></p> <p>● IRISH MUSEUM OF MODERN ART www.imma.ie DUBLIN 2012. 10. 06 – 2013. 02. 03.</p>
<p>Lengyelország</p> <p>József Robakowski. <i>My own cinema</i></p> <p>● CENTRE OF CONTEMPORARY ART ZNAKI CZASU http://csw.torun.pl TORUN 2012. 10. 25 – 12. 30.</p>
<p>Tropicalisms</p> <p>● GDANSK CITY GALLERY www.ggm.gda.pl GDANSK 2012. 09. 22 – 2013. 01. 06.</p>
<p>Anna Baumgart <i>Synecdoche</i></p> <p>● CSW ŁAŻNIA www.laznia.pl GDANSK 2012. 11. 17 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Jiří Kolář <i>Collage with an Ermine</i></p> <p>The lunatics are on the loose...</p> <p>Fluxus european festivals 1962–1977</p> <p>● MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE www.mocak.pl KRAKKÓ 2012. 10. 18 – 2013. 01. 27.</p>
<p>Anna Molska <i>The Sixth Continent</i></p> <p>● ZACHĘTA NARODOWA GALERIA SZTUKI www.zacheta.art.pl VARSÓ 2012. 11. 24 – 2013. 02. 03.</p>
<p>Litvánia</p> <p>PANORAMA 14: selected works from Le Fresnoy Art Centre annual exhibition Šejla Kamerić</p> <p>● THE CONTEMPORARY ART CENTRE www.cac.lt VILNIUS 2012. 11. 30 – 2012. 01. 20.</p>
<p>Luxemburg</p> <p>ATELIER LUXEMBOURG – The Venice Biennale Projects 1988–2011</p> <p>● MUDAM LUXEMBOURG www.mudam.lu LUXEMBOURG 2012. 10. 13 – 2014. 02. 24.</p>

<p>Nagy-Britannia</p> <p>Everyday Selves: Contemporary Self Portraits</p> <p>● BELFAST EXPOSED, BELFAST www.belfastexposed.org BELFAST 2012. 10. 25 – 12. 21.</p>
<p>Turner Prize 2012</p> <p>● TATE MODERN www.tate.org.uk LONDON 2012. 10. 02 – 2013. 01. 06.</p>
<p>Everything Was Moving: Photography from the 60s and 70s</p> <p>● BARBICAN – ART GALLERY http://www.barbican.org.uk LONDON 2012. 09. 12 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Artists Film International: Karim Debbagh, Ben Hagari, Sefer Memisoglu, Nguyen Trinh Thi</p> <p>● WHITECHAPEL GALLERY http://www.whitechapelgallery.org/ LONDON 2012. 10. 13 – 2013. 01. 13.</p>
<p>William Klein + Daido Moriyama</p> <p>● TATE MODERN www.tate.org.uk LONDON 2012. 10. 10 – 2013. 01. 20.</p>
<p>Tracing the Century: Drawing as a Catalyst for Change</p> <p>● TATE LIVERPOOL www.tate.org.uk LONDON 2012. 11. 16 – 2013. 01. 20.</p>
<p>Jonas Mekas</p> <p>● SERPENTINE GALLERY www.serpentinegallery.org LONDON 2012. 12. 04 – 2013. 01. 27.</p>
<p>Taylor Wessing Photographic Portrait Prize</p> <p>● NATIONAL PORTRAIT GALLERY www.npg.org.uk LONDON 2012. 11. 08 – 2013. 02. 17.</p>
<p>BREAKING THE ICE: MOSCOW ART, 1960-80s</p> <p>● SAATCHI GALLERY www.saatchi-gallery.co.uk LONDON 2012. 11. 21 – 2013. 02. 24.</p>
<p>Jannis Kounellis</p> <p>● PARASOL UNIT http://www.parasol-unit.org/ LONDON 2012. 11. 28 – 2013. 02. 24.</p>
<p>Island Stories: Fifty Years of Photography in Britain</p> <p>● V&A www.vam.ac.uk LONDON 2012. 03. 12 – 2013. 03. 19.</p>
<p>A Bigger Splash: Painting after Performance</p> <p>● TATE BRITAIN www.tate.org.uk LONDON 2012. 11. 14 – 2013. 04. 01.</p>
<p>Light from the Middle East: New Photography</p> <p>● V&A www.vam.ac.uk LONDON 2012. 11. 13 – 2013. 04. 07.</p>

<p>GAIIETY IS THE MOST OUTSTANDING FEATURE OF THE SOVIET UNION – New Art From Russia</p> <p>● SAATCHI GALLERY www.saatchi-gallery.co.uk LONDON 2012. 11. 21 – 2013. 05. 05.</p>
<p>Németország</p> <p>Kís Varsó <i>Lélekben tomboló háború</i></p> <p>● GALERIE FÜR ZEITGENÖSSISCHE KUNST www.gfzk.de LIPCSÉ 2012. 10. 06 – 12. 09.</p>
<p>Dennis Hopper <i>The Lost Album / Vintage Photographs of the 1960s</i></p> <p>● MARTIN-GROPIUS-BAU www.gropiusbau.de BERLIN 2012. 09. 20 – 12. 19.</p>
<p>Sounds Like Silence</p> <p>● HMKV IM DORTMUNDER U www.hmkv.de DORTMUND 2012. 08. 25 – 2013. 01. 06.</p>
<p>Show 'My shaving-mirror – From Holthuys to Beuys'</p> <p>● MUSEUM KURHAUS KLEVE www.museumkurhaus.de KLEVE 2012. 09. 09 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Joel Sternfeld <i>Retrospective</i></p> <p>● C/O BERLIN www.co-berlin.com BERLIN 2012. 11. 10 – 2013. 01. 13.</p>
<p>The Shuttered Society – Art Photography in DDR 1949–1989</p> <p>● BERLINISCHE GALERIE www.berlinischegalerie.de BERLIN 2012. 10. 05 – 2013. 01. 18.</p>
<p>PRIVACY</p> <p>● SCHIRN KUNSTHALLE www.schirn-kunsthalle.de FRANKFURT 2011. 11. 01 – 2012. 02. 03.</p>
<p>White Feathers, Black Fur. Animals in 20th-Century Art</p> <p>● SPRENGEL MUSEUM www.sprengel-museum.com HANNOVER 2012. 09. 02 – 2013. 02. 10.</p>
<p>ARTandPRESS / Art. Truth. Reality.</p> <p>● ZKM / MUSEUM FÜR NEUE KUNST www.zkm.de KARLSRUHE 2012. 09. 15 – 2013. 02. 10.</p>
<p>Vidéo Vintage 1963–1983 / A Selection of the New Media Collection, Musée national d'art moderne, Centre Pompidou, Paris</p> <p>● ZKM / MUSEUM FÜR NEUE KUNST www.zkm.de KARLSRUHE 2012. 09. 22 – 2013. 02. 10.</p>
<p>Visions of Modernity</p> <p>● DEUTSCHE GUGGENHEIM www.guggenheim.org BERLIN 2012. 11. 15 – 2014. 02. 17.</p>

<p>Norvégia</p> <p>To Be With Art Is All We Ask</p> <p>● ASTRUP FEARNLEY MUSEET FOR MODERNE KUNST http://afmuseet.no OSLO 2012. 09. 29 – 2013. 01. 27.</p>
<p>Olaszország</p> <p>Francis Bacon and the Existential Condition in Contemporary Art</p> <p>● CENTRO DI CULTURA CONTEMPORANEA STROZZINA www.strozzina.org FIRENZE 2012. 10. 05 – 2013. 01. 27.</p>
<p>L'Italia di Le Corbusier</p> <p>● MAXXI www.fondazionemaxxi.it RÓMA 2012. 10. 18 – 2013. 02. 17.</p>
<p>William Kentridge <i>Vertical Thinking</i></p> <p>● MAXXI www.fondazionemaxxi.it RÓMA 2012. 11. 17 – 2013. 03. 03.</p>
<p>Oroszország</p> <p>Jake and Dinos Chapman <i>The End of Fun</i></p> <p>● THE STATE HERMITAGE MUSEUM www.hermitagemuseum.org Szentpétervár 2012. 10. 20 – 2013. 01. 13.</p>
<p>Portugália</p> <p>Julião Sarmiento <i>White Nights</i></p> <p>● MUSEU DE ARTE CONTEMPORÂNEA DA FUNDAÇÃO DE SERRALVES www.serralves.pt PORTO 2012. 11. 24 – 2013. 03. 03.</p>
<p>Románia</p> <p>SubREAL <i>Retrospect</i></p> <p>● MNAC www.mnac.ro BUKAREST 2012. 05. 31 – 12. 31.</p>
<p>Spanyolország</p> <p>Specters of Artaud. Language and the Arts in the 1950s</p> <p>● MUSEO NACIONAL CENTRO DE ARTE REINA SOFIA www.museoreinasofia.es MADRID 2012. 09. 19 – 12. 17.</p>
<p>Nasrin Tabatabai i Babak Afrassabi <i>Seep</i></p> <p>● MUSEU D'ART CONTEMPORANI DE BARCELONA www.macba.es BARCELONA 2012. 10. 26 – 2013. 01. 20.</p>
<p>Claes Oldenburg <i>The Sixties</i></p> <p>● GUGGENHEIM MUSEUM BILBAO www.guggenheim-bilbao.es BILBAO 2012. 10. 30 – 2013. 02. 17.</p>
<p>Explosion! The legacy of Jackson Pollock</p> <p>● FUDACIÓ JOAN MIRÓ http://fundaciomiro-bcn.org/ BARCELONA 2012. 10. 24 – 2013. 02. 24.</p>

VILÁGMODELLEK STEFAN MORLO

Műtermi kísérletek és dokumentumok Kondortól napjainkig • Studio Experiments and Documents from Kondor to the Present Day

KONDOR Béla

CSERNUS Tibor

MEGYIK János

ERDÉLY Miklós

MOLNÁR Edit

MÁTIS Lilla

JOVÁNOVICS György

MAURER Dóra

GÉMES Péter

BARANYAY András

SCHMAL KÁROLY

ÉRMEZEI Zoltán — RAUSCHENBERGER János

FEHÉR Márta

SCHAÁR Erzsébet

HÁY Ágnes — CSÁSZÁRI Gábor

LENGYEL András

PUKLUS Péter

SZABÓ Dezső

CSÖRGŐ Attila

SZACSVAY Pál

KONDOR Béla: A Katastrófa I–XIX. sorozatból / From the Series Catastrophe I–XIX, 1972 (MNG)

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA • Budavári Palota, A-B-C-D épület • H-1014 Budapest, Szent György tér 2. • 2012. november 30 – 2013. április 28.
HUNGARIAN NATIONAL GALLERY • Buda Palace, Buildings A-B-C-D • H-1014 Budapest, Szent György tér 2. • 30 November 2012 – 28 April 2013